Број 272. У Новом Саду, у четвртак 13. децембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се укући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 23

Поједини јутарњи јутарњи стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Још реч две пред изборе у Хрватској и Славонији.

У јучерашњем вечерњем броју „Заставе“, а у чланку „Пред изборе у Хрватској и Славонији“ изнели смо, да се хрватско-српска коалиција потпуно распала. Рекли смо, да и формално крпарење ту не помаже.

Бановачко крило хрватске странке права отворено је иступило из хрватско-српске коалиције. Сама пак хрватска странка права, која је била најмутнија у хрватско-српској коалицији на своме збору, који је одржан у Загребу сад у понедељак сахранила је ту коалицију. Изрекла је, да не може више остати саставни део коалиције, већ да ће самостално ступити у изборну борбу и самостално склапати изборне споразуме. Истина до душе да је рекла и то, да ће ступити у изборни споразум са странкама, које су у хрватско српској коалицији, али је изрекла уједно и то, да ће ступити у изборни споразум са свима оним странкама, које теже искрено да се оствари програм хрватски од 1894 године. Пошла је шта више још и даље и изрекла је нарочито и поименце, да ће вољно склопити изборни споразум и са хрватском сељачком странком. Ова странка пак била је а и остала је велики противник хрватско српске коалиције.

Из овога закључка се јасно види, да се хрватска странка права вратила отворено својој државно-правној политици и да се тиме одрекла оправданих српских захтева. Једном речи учинила је велики скок у натраг и тиме се приближила својој посестрими Старчевићевој чистој странци права.

Ово је најбољи доказ колико је неозбиљна и по српски народ штетна била штреберска политика српске самосталне странке. Но ово је уједно и најбољи доказ, да је српска народна радикална странка за времена умела још да увиди каква струја влада у хрватско-српској коалицији и да мора из ње иступити, ако неће да угуши себе, свој програм и прави интерес свога народа. Она ово последње није хтела и она је иступила из тог трулог гњезда, које се ево у брзо после тога и распало.

Да се хрватско-српска коалиција потпуно распала то неће више порицати ни један поштен политичар. То признаје и сам „Обзор“, који у свом најновијем броју износи те чињенице, и замера врло умерено хрватској странци права те вели, да се она данас зато враћа својој државноправној политици, јер држи, да је споразум са Мађарима немогућ.

Но није само узрок то. Српска народна радикална странка иступила је из хрватско-српске коалиције онда, кад је стекла уверење, да хрватске коалиционе странке према Србима, па и према својој крвној браћи Србима не ће да изврше ни најосновнија начела речке па и задарске резолуције. Да се то десило и да се искрено то хтело, до распада хрватско-српске коалиције не би по свој прилици ни долазило. Ова би остала једра и снажна и борила би се за начела обе те резолуције, а не би се одмах распала чим је духнуо из Пеште мало студенији непријатнији ветар и без сумње би допринела да дође друга свежија струја.

Толико још о распаду хрватско-српске коалиције.

Нешто о калуђерству.

II.

Али тако не беше у првобитној хришћанској цркви! Ево и доказа! Апостоли су називали црквене старешине, презвитерима, свештеницима, тиме су означавали част; а епископима, надзорницима, називаху их означавајући тиме звање. Дакле, апостоли су сматрали презвитере и епископе за једно и исто и то нам они посведочавају са својим списима. Тако апостол Павао позива из Милета у Ерез презвитере цркве. (Дел. ап. 20, 17.), говорећи им: „пазите дакле на себе и на све стадо, у коме вас св. Дух постави епископима“. Апостол Павао пише Титу (1, 5, 7) „за то те оставих у Криту, да поправиш што је недовршено и да поставиш по свима градовима презвитере“, али да пази на презвитере какви су; „ако је једне жене муж и има крштену децу, јер епископ треба да је без мане“. Из писма апостола Павла (1. Тимт. 3, 2) видимо, да епископ треба да је без жене и једне жене муж Даље, апостол Павао у своме писму (Филип. 1, 1.) поздравља све епископе и ђаконе у Филипу. Из тога се види да је он епископе и презвитере држао за једно и исто. Касније се тек епископи и презвитери почеше разликовати, онда, када се Христова црква умножила и требало је више јединства међу појединим покрајинама.

По 34 апос. кан. и по 4. кан. IV. вас. сабора манастири су били потчињени сном епископу, у чији су округ спадали. А да епископи нису били калуђери, сведочи ово: Иларијон је г. 360. као ожењен изабран за епископа пиктавског; Георгије брат Василија Великог, био је изабран као ожењен за епископа Ниског; Григорије Назијанзин, митрополит цариградски, био је син епископа. По апостол. кан. 17—19. „епископ није смео бити двоженац, или који је узео за жену распуштеницу, удовицу и блиску сродницу“. Али то се тицало епископа, а не свештеника осталих До друге половине VII· века били су скоро сви епископи ожењени. Тек онда Трул. кан. 12, 48, г. 691. прописује, да се има извршити развод брака, ако се ожењен свештеник изабере за епископа, тада се има старати за женино уживљење. Против тога говоре 5. и 51. апост. канони, који веле: „да не може ђакон, ни свештеник, ни епископ отпуштати своју жену“. Право епископства су освојили калуђери онда, када су их почели бирати за епископе и трудили су се свом силом да то задрже и за остале калуђере, како би се осилили и својима обезбедили што бољи живот.

Још у XII. веку било је доста епископа ожењених, који су живели са својим женама заједно (Достојанство од др. Милаша стр. 109—110) Патријарх цариградски Лука (1159—1169.) наређује: да епископ, који се тек као епископ закалуђери, мора чекати решење синода, да ли ће моћи и даље вршити епископску службу по 3. кан. анкир Саб. г. 314. Никон је постао патријарх руски 25. јула 1652. г. а био је ожењен и своју је жену наговорио да се закалуђери пре тога као и он. После када су калуђери отели свуда маха, било је обичајено да се за епископа постављају калуђери, али о томе никаквог канона нема, нити га може да буде, јер су епископи старији од калуђерства (кан. 2. саб. у храму св. Софије држаног г. 879. и тумачење истог од др Милаша).

Истина, манастири су пре огромна добра чинили људима, те још каква добра! Док је сиротиња гонила праве побожне калуђере да неуморно раде, онда су многе запуштене шуме, кршеви и баруштине претворене у неисцрпиви извор блага пољопривредногa. Многе су онда ствари израђене са калуђерским вештим рукама, те тиме потпомогоше трговину и вештине. Када није било штампе у манастирима баш прописивали су разна умна дела. Баш српски манастири у старо доба били су узор свима манастирима. У нашим манастирима беше библиотека, у којој је свако нашао душевне хране; у њима је било школе, за подизања подмлатка; у њима су биле болнице, за неговање болесних; у њима беше и склониште за сироте и изнемогле.

То је било пре, док је било још правог, пожртвовног одушевљења за веру православну и народност своју. А данас? данас, сасвим друкчије стоји!

Што год се противи законима природним, које је свемогући Бог створио, то се и поред најбоље воље временом мора изопачити; па тако и калуђерство. Калуђер се одриче своје мајка, која га првом храном изранила и муком одневговала; он се одриче оца, који га је на пут извео и човеком учинио; он не зна за брата, сестру, род и овај свет, јер му је живот пост, сиромаштво, молитва и црква. Калуђер, који одриче природне и људске осећаје, који је непријатељ светском друштву и забави, који мора да је строг спрам себе — тај мора бити човекомрзац и гонилац људи, јер је сам прогнат од људи. Ко нема осећања људских, тај и не може да буде за људе, него за пустињу. Ко живи неприродно, тај је сам неприродан. Калуђер мора слепо слушати, а ко слепо слуша, то може бити само предмет без душе, без своје индивидуалности, али онда такав нема ни милосрђа.

У којој држави калуђери имају преваге, ту се и дух не развија; та је држава затворена за слободу, напредак, просвету, самосталност и хуманост. Они не само да су сметали држави него и у цркви, јер нам посведочава хришћанска повест, да су они стварали баш јереси највише.

На основу установе калуђерства и народ сваки, па и наш народ очекује од њих више. — Када су се калуђери одрекли свега, па и себе, а имају силне приходе, онда би требали многе жртве да чине Богу и људи ради за спасење душе своје. Зар не би могао један манастир издржавати економску школу, а други занатлијску, а трећи праву трговачку школу за трговце? Зар не би могао четврти манастир издржавати учитељску школу у Сомбору, пети учитељску школу са забавиштем у Сомбору или Бечкереку, шести учитељску школу у Пакрацу, а седми учитељску школу у Карловцу? Зар не би могао осми и девети манастир издржавати гимназију у Хрватској, десети и једанаести и Славонији, а дванаести и тринаести у Банату? А зар не би могли остали манастири издржавати стручне школе за женске, или јавне болнице, санаторије и сиротишта за православне Србе?

Они неће са напретком времена и просвете; а ипак су од модерногa узели само уживања и ништа више. Они у свили и кадифи, иду, возе се на четир коња, свирају, певају и сва светска уживања имају. А то им све забрањују канони. Они су се сами у томе модернизирали, а зашто не баш у другом. У другоме, у духовном, у просветноме, ту су противна, јер ту немају они сама никаква уживања. Они би све на себе да троше, а имање им дато баш за друге, за дела милосрдна. За то све и сва раде само да имањем могу располагати по своме ћефу, за своју корист. Њима је главно да је њима добро, а народу како било. Ретко је наћи правога и истинитога калуђера, који ради, како треба.

Има и таких, али на жалост, мало. Таке калуђере би баш требало одликовати, али то не допуштају остали. Таки калуђери обично и страдају од своје браће.

Када ви хоћете по своме схватању дати завет да мењате по духу времена, онда би га требало у свачем и промењути у духу времена, или га сасвим укинути, као не неопходно потребно за хришћанску цркву.

поп Мл,

Из Ст. Србије и Маћедоније.

Зна се, да су бугарски четници запалили српску гимназију у Скопљу по наредби бугарског агента Неткова Да спере са себе ту љагу, почео је Нетков одлазити од једнога конзула до другог, тврдећи и уверавајући не само да та паљевина није извршена на његову жељу, већ како у опште нико од Бугара није ту умешан. На то му конзули показаше писмену претњу бугарских чета, да ће запалити гимназију. — Пре неки дан прешла једна бугарска чета од 35 људи преко Вардара. Чету предводи један активни бугарски капетан. Чета је одређена за Скопску Црну Гору. — Пре неки дан држали су сви бугарски четници збор. Као што се чује, на њему је решено, кога ће од Срба даље убијати, за тим да се запали зграда Српске Митрополије у Скопљу.

Натраг у тавницу!

Читамо у бањалучкој „Отаџбини“: Врховни суд осудио је Петра Кочића на четири месеца тешке тамнице са једним месечним постом. После два месеца истражног затвора, Кочић се опет враћа у тавницу. И Кондићу је снижена казна за два месеца, те је осуђен на четири месеца обичне тавнице.

Забавна поучна села на новосадским салашима.

У идућу недељу, 16 (29.) децембра о. г. одржаће се поучно-забавна два села. На Камендину у основној школи одржаће се прво таково село Говориће професор Марко Вилић а читаће др. Миладин Свињарев.

На Клиси одржаће се друго забавно-поучно село а говориће др. Бошко Петровић о Косову пољу, читаће професор Душан Јованов, а певаће учитељ Ђорђе Петровић. На оба села почетак је тачно у 2 сата после подне а улазак је бесплатан. — Надамо се да ће и ова села као и досадања на салашима новосадским бити добро посећена. Треба да се искупи све: и мушко и женско и старо и младо.

Румунске аграрне реформе.

Последњи аграрни немири у Румунији дали су повода, да се много претреса то питање у румунској штампи. На хиљаде брошура, књига, новинарских чланака изашло је у последње време, и сваки хоће да допринесе правилном решењу тога питања. Неки велепоседник Ђорђе Павлов у својој брошури: «болест аграрних немира и како би се томе најлакше могло стати на пут«, препоручује да се аграрно питање «реши« на овај начин: Да се у будуће не би догађале сличне побуне и немири, треба у Букурешту, у престоници државе, обесити једног министра, једног универзитетског професора, једног префекта, учитеља, свештеника и једног ратара. Свака општина и варош дужна је послати депутацију, која ће бити присутна томе чину, и која ће после причати народу, како пролазе бунтовници и револуционари. Један румунски лист вели да тај великопоседник треба да се обеси двапут, у Букурешту и Јашу, да се на тај начин застраше они, који би хтели на овакав начин да решавају аграрно питање. Ова појава је плод болесних прилика у Румунији и само тако је могло доћи до оних ужасних призора, који се тамо одиграли. Сва одговорност пада на државу, која није за времена предузимала какве мере, да се препречи исисавање ратара.

Оскар шведски краљевић и бугарски престо

Парски дописник „Тајмса“ доноси врло занимљиве ствари за време попуњења бугарскога престола. Ту су играли врло велику улогу сада већ умрли шведски краљ и његов други син Оскар. 1887. године дошао је у Беч Стојлов, бугарски министар правде, да тражи наследника за бугарски престо. Дуго су тражили, но нису могли наћи згодну личност. На послетк је један високи чиновник у аустро-угарском министарству спољних послова предложио Оскара шведског херцега. Његови родитељи радо би га видели на престолу бугарском, но он се устезао да прими понуђени престо. На послетку су преиначили одговор тако, да шведски краљевски пар допушта своме сину да прими престо у том случају, ако на то пристану велесиле. Но то је било немогуће с обзиром на држање Русије После неколико дана нађу Кобурга и њега изаберу за бугарског кнеза.

Парница Стесељева.

У Петрограду је велику сензацију побудио Куропаткин са својом изјавом, да је он уложио све своје силе, да би осујетио рат с Јапаном. Пошто је сам био у Портартуру, уверио се да је град слаб и употребио је сва средства, да отклони од Русије велику опасност. Предлагао је, да се Портартур поврати Кини тако исто варош Дањи и јужна жељезница за 250 милијона рубаља и тим новцем да се утврде руске позиције на далеком истоку. Но сав његов труд био је узалудан. Тако исто су врло интересантна признања Куропаткинова гледе жељезница у источној Кини. После преслушали генерала Смирнова. Његова признања су врло неповољна по Стесеља. Вите изјављује, да је и Куропаткин одобравао то када су решили да се Портартур утврди.

Време.

Према телеграфском извештају од 12. децембра може се очекивати топло, јужно и северно већином кишовито.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман

из живота босанских Срба.

Написао

Бошко Петровић.

(Наставан.) (48)

12.

За српским столом у углу су били сви на окупу. Стевица је већ искритиковао народну политику, изгрдио вође и свршио посмијевање са црквеним статутом, који би народне вође израдили

Кад се Душан дигао и пошао српском столу, неко ново лице му се учтиво и доста љубазно јави Он погледа тамо и спа и судског вјежбеника Милоша Симића. „А, онај из пријека!“ рече у себи и ладно и туђе климну главом. Брзо се прикључи друштву за српским столом, гдіе га једва опазе, јер се сви бејаху заинтересовали за новог незваног госта, Злоногу.

Сви су били њиме забављени; штогод је овај рекао, то су сви брзо дочепали, довикивали један другом и подругљиво се смијали. Но читава ова забава је била у толико занимљивија за све присутне, што је и сам Злонога видио ова подсмијавања, једио се на то, чинио се невешт као да ништа не примјећује и даље настављао своја запиткивања, на која му сви добациваху пуке фразе и опет се смијали

Напослетку Злонога поблиједи, раствори још већма своје вазда као у душевно болесног човјека наводњене очи, и једном од присутних добаци нешто муцајући а наводњеним чима је нестално и нервозно прелијетао преко свију, ни на ком се не заустављајући.

— Јесмо ли ми друштво господо, или је — ово... Не знам сам — шта?!

— Друство, друство! довикну један.

— Ја мислим, кад сједим овдје, да сам члан овог друштва, или морам устати.

— Па нико га није ни звао — изговори Боривој. Онај је то чуо, али се чинио као да није ништа чуо.

— Кад ја вас поштујем — поштујте и ви мене.

— Па поштујемо те! — изговори добричина И опет се сви насмијаше иронички

Ово се понављало већ неколико пута, тако рећи кад год је Злонога дошао за српски сто Њега никад нико није од Срба позвао у своје друштво, но он се и ак свакуд гурао, тражио неким ладним, озбиљним у ствари усиљено лукавим тоном да заинтересује но нико му није држао говор за оно, што је он хтио њима да каже.

Још прије неколико година се појави један странац у српској гостионици. Првог дана је сједио сам и осврћао се унаоколо. Нико није знао ко је то. Мало тако сједећи уједаред се дигне, приступи српском столу, и неком равнодушношћу и мирноћом старог познаника заиска новине, које је један од омладинаца био одложио

— Молим ја читам новине — одговорио је један други зграбивши новине, и не погледавши на новог госта, који се сасвим мирно насмија.

(Наставиће се).

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Вредаровић

Јавна захвалност.

Овим изричем јавно захвалност господину **Кости Рајковићу** основатељу а управитељу „Задруге за узајамно осигурање мираза у Митровици“, јер ми је у име задруге исплатио осигурани мираз за моју кћер Вазиљу Радовановић удату Симовљевић, на који сам ју осигурао, те препоручујем исту задругу свима родитељима, који својој деци мираз осигурати желе.

Мираз се постизава после извршења једне године дана.

У Шашинци, 14. децембра 1907. године.

Јеврем Радовановић,
1610 3—3 посједник.

ОДЕЛА
ФИНОГ И МОДЕРНОГ
за мушке и женске
добија се јефтино
код ПАНТЕ СПАЈЋА Нови Сад
493 Дунавска улица бр. 36.

ТРАЖИ СЕ
МЕХАНИЧАР
за опраВку:
ШИВАЋИХ, ПИСАЋИХ
и штрикаћих машина.
Ступити може одма, место стално. Оферте слати:
А. Антоновићу
Београд Кн. Михаилова ул. бр. 47.
I. 1625 3—3

ПОТРЕБУЈЕМ
2—3
ковачка помоћника;
која су вични у поткивању и плуговима имају првенство, једног а двоје у другим пословима ковачким. Плата по заслузи. Ступање одма
ИВАН ФУКЕТА
1601 3—3 ковач, Панчево.

НОВО!
Марка „Haloch“ изврстан Берберски Ваден-сапун. Гарантовано: благ, пријатан пену читава 3 – 4 часа не суши, код прве пробе уверење. I 1122 18—25
ПРВА ВЕЛ. БЕЧКЕРЕЧКА ТВОРНИЦА САПУНА одељење VI. Вел. Бечкерек, разашиље мустре по К. 5 30 п. 5 klg поштом franco.

Поморанџе и лимунова
најбоље врсте
300, 200 и 160 комада по сандуку
пуде по најнижој цени
Петровић и Поповић
„код црног кера“
ћошак главне и лебарске улице
НОВИ САД. 1627 3—3

Опанчарима.
За моју опанчарску радњу потребујем **2 или 3 добра помоћника.** Посао сталан како зими тако и лети. Плата 12 – 16 новч. по пару.
Пера Драгић
I. 1514 10—10 Сента (Szenta.)

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.